

Aan de leden van de gemeenteraad

Raadsinformatiebrief 72

Helmond, 21 juni 2022
Onderwerp: Aanpak bodemsanering PFAS moestuincomplex Sluisdijk

Zaaknummer: 50989677

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 4 juni 2021 hebben wij u geïnformeerd over het RIVM-advies geen groenten en fruit te eten uit de tuinen van Stichting 1e Helmondse Volkstuinen Complex aan de Sluisdijk (zie raadsinformatiebrief 2021-63). Ook hebben wij u toen gemeld dat wij met de tuinders overleggen over de te nemen maatregelen. De gemeente heeft immers verplichtingen in haar rol als bevoegd gezag Wet bodembescherming en als eigenaar/verhuurder van de tuinen.

Wij hebben nu het principebesluit genomen om over te gaan tot saneren. De komende twee weken vragen wij de tuinders via meerdere bijeenkomsten om op dit besluit te reageren. De reacties wegen wij mee in een definitief besluit over de maatregelen die wij nemen om het risico van inname van PFAS via groente en fruit weg te nemen.

De gewassen uit de moestuinen aan de Sluisdijk bevatten te veel PFAS

Dat volgt uit de resultaten van het gewasonderzoek en de risicobeoordeling die het RIVM vervolgens heeft uitgevoerd (zie: www.helmond.nl/PFAS). Uit die risicobeoordeling blijkt dat de gezondheidkundige grenswaarde voor de inname van PFAS uit de moestuingewassen met een factor 4 tot 8 wordt overschreden. Dit betekent dat wij niet kunnen uitsluiten dat iemand die jarenlang elke dag uit deze moestuin eet gezondheidseffecten gaat ondervinden. Daarom adviseert het RIVM om geen groenten en fruit meer uit de tuinen van de Sluisdijk te eten.

Als bevoegd gezag Wet bodembescherming moeten wij zorgen voor een passende bodemkwaliteit

Indien de bodemkwaliteit gezondheidsrisico's met zich meebrengt, vraagt de wet ons actief te handelen. Uit het RIVM-advies blijkt dat er een risico is op nadelige gezondheidseffecten door te veel PFAS in de gewassen. Wij hebben een wettelijke plicht dat risico zoveel mogelijk te beperken. Dat kan door het moestuinencomplex te sluiten óf de bodem van de tuinen te saneren. Wij kiezen voor het laatste.

De gemeente heeft ook als eigenaar en verhuurder van de tuinen een rol bij de PFAS-aanpak

Wij moeten zorgen dat de bodemkwaliteit past bij het doel waarvoor wij de tuinen verhuren. Wij verhuren de tuinen aan de "Stichting 1e Helmondse Volkstuinen Complex". Die stichting verhuurt de tuinen door aan de verschillende tuinders. Ons college houdt bij de aanpak van de PFAS-verontreiniging zowel rekening met de belangen van de stichting als met de belangen van de individuele tuinders.

Wij zijn daarom gestart met de voorbereiding van een bodemsanering

Eind juni 2021 is het ingenieursbureau van de gemeente Helmond gestart met een zogenaamd saneringsonderzoek. Daarbij worden mogelijke saneringsvarianten uitgewerkt. Als onderdeel daarvan is ook een actualiserend bodemonderzoek in de tuinen uitgevoerd (zie bijlage 1).

Bij het actualiserend onderzoek zijn lagere PFAS-gehalten in de bodem aangetoond dan bij het eerste bodemonderzoek uit 2018. Het is niet duidelijk of de afname het gevolg is van natuurlijke processen (bijvoorbeeld uitspoeling naar de diepte), van verschillen in de onderzoeksopzet of dat de gehalten gemeten in 2018 en 2021 passen binnen de normale bandbreedte van gehalten in de grond van het volkstuinencomplex. Zoals ook het Expertisecentrum PFAS stelt (zie bijlage 2), zijn ook de gehalten PFAS in

de grond gemeten tijdens het actualiserend onderzoek in elk geval nog steeds zo hoog dat het RIVM-advies om geen groenten en fruit uit de tuinen te eten in stand blijft.

De meningen onder de tuinders over de bodemsanering zijn verdeeld

Dat bleek op 10 december 2021 tijdens een bijeenkomst met het bestuur van de stichting en tuinders en ook uit andere gesprekken met het hen. Sommige tuinders verlangen van de gemeente dat er direct gesaneerd wordt. Aan de andere kant is bijvoorbeeld het bestuur van de stichting niet onder de indruk van het RIVM-advies.

Wij hebben met de verdere uitwerking van de sanering gewacht totdat het grond- en gewasonderzoek van de verderop gelegen Delta volkstuinten gereed was en het RIVM ook daar een advies over uitgebracht heeft. Dat hebben we gedaan omdat uit die onderzoeken mogelijk nieuwe inzichten naar voren konden komen voor de aanpak van de moestuinen aan de Sluisdijk. Daarvan is echter geen sprake. De grond in de Delta volkstuinten bleek veel schoner dan die in de Sluisdijk en het RIVM acht het eten van gewassen uit de Delta volkstuinten veilig (zie de separate raadsinformatiebrief).

Nog langer wachten met het nemen van maatregelen bij de Sluisdijk is geen optie

Wij vinden het onverantwoord om de situatie bij de Sluisdijk nog langer te laten voortbestaan. Er is immers al een jaar verstreken sinds het RIVM geadviseerd heeft per direct te stoppen met het eten van groenten uit de tuinen van de Sluisdijk. Bovendien kunnen de tuinders al zeer lang zijn blootgesteld aan PFAS aangezien de uitstoot van PFAS naar de lucht in 1998 al is begonnen.

Een voor de hand liggende gedachte is dat het gehalte PFAS in de bodem van het volkstuintencomplex aan de Sluisdijk op termijn zodanig afneemt dat het weer veilig wordt om de daarin geteelde groenten te eten. Er is echter geen zekerheid dat de gehalten in voldoende mate afnemen en op welke termijn. Om dat vast te stellen zou nog meer tijdrovend grond- en gewasonderzoek noodzakelijk zijn. Wachten op een eventuele afname van PFAS-gehalten in de grond van de moestuinen vinden wij hooguit verantwoord als het moestuintencomplex in de tussentijd gesloten wordt. Naar alle waarschijnlijkheid zou het dan om een periode van meerdere jaren gaan waarbij er bovendien geen zekerheid is dat de gehalten ooit laag genoeg zullen zijn.

Alles afwegende hebben wij daarom een principebesluit tot saneren genomen

Saneren is voor de tuinders een ingrijpende maatregel. Tuinders hebben met hart en ziel gewerkt aan hun moestuinen. Na de sanering zullen velen het gevoel hebben weer opnieuw te moeten beginnen. Maar het alternatief, wachten en tussentijds het complex sluiten, is zo mogelijk nog ingrijpender. Vandaar dat wij nu in principe besluiten tot saneren zodat de tuinen zo snel mogelijk weer geschikt zijn voor het telen van groenten en fruit voor huidige en toekomstige tuinders.

Wij willen graag weten wat het stichtingsbestuur en de tuinders van ons principebesluit vinden

De komende twee en halve week gaan wij intensief met het bestuur van de stichting en de tuinders in gesprek over ons besluit. Hun reacties zullen wij meewegen in ons uiteindelijke definitieve besluit. Wij nemen 12 juli een definitief besluit en zullen u daarover uiteraard informeren.

Bijlagen

1. Onderzoek naar PFAS en GenX in grond moestuin Sluisdijk te Helmond (Tritium Advies B.V., documentkenmerk 2107/076/SR-01, 01-11-20221);
2. Interpretatie actualiserend onderzoek Sluisdijk te Helmond (Expertisecentrum PFAS, referentie C05044.000267.0100/VFC2TUHHK THY-2007392473-1169, 13-06-2022).

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Helmond,

mevr. P.J.M.G. Blanksma-van den Heuvel
burgemeester

H.J. de Ruiter
secretaris